

***Beroepscode voor psychologen 2007
van het Nederlands Instituut van Psychologen***

Ingangsdatum 1 april 2007

Inhoud

	<i>pagina</i>
Inleiding	3
Preambule	6
I. Algemeen deel	7
II. De basisprincipes	10
III. Richtlijnen ter uitwerking van de basisprincipes	11
III.1 Verantwoordelijkheid	11
III.2 Integriteit	14
III.3 Respect	17
III.4 Deskundigheid	23
Trefwoordenregister	25

Inleiding

Het is een goede traditie dat psychologen zich bezinnen op de ethische kanten van hun beroepsuitoefening. Dat is niet exclusief voor psychologen, maar de vertrouwelijke aard van hun werk en van de relatie met hun cliënten maakt een voortdurende beroepsethische reflectie daarop noodzakelijk.

Voor beroepen van professionals als psychologen is het kenmerkend dat het handelen niet van tevoren met grote precisie kan worden voorgeschreven. Er blijft een zekere ruimte, waarbij de psycholoog naar bevind van zaken zelf moet bepalen hoe te werk te gaan.

Bij de professionalisering van het beroep staan vier aspecten centraal: de deskundigheid, de maatschappelijke rol, de professionele standaard en de beroepsethiek.

Aan de deskundigheid wordt inhoud gegeven door de kennis, kunde en kunst van de beroepsbeoefenaar.

De door de samenleving toegekende rol van de psycholoog houdt de erkenning en machtiging in om de deskundigheid van het academische vakgebied in de praktijk toe te passen.

De professionele standaard is het zorgvuldig handelen zoals een redelijk bekwame beroepsgenoot in gelijke omstandigheden zou doen, met middelen die in acceptabele verhouding staan tot het doel van de interventie. Bij dat handelen wordt uitgegaan van de rechten van de cliënt en van de maatschappelijke plichten van de psycholoog.

De beroepsethiek vormt het waarden- en normenstelsel van de professionele standaard.

Een van de doelstellingen van het Nederlands Instituut van Psychologen, als beroepsvereniging van psychologen, is in dit professionaliseringsproces een belangrijke rol te spelen. Dit gebeurt met name door het vertalen van de beroepsethische principes in gedragsregels die als richtsnoer dienen voor het beroepsmatig handelen.

Het is ongeveer een halve eeuw geleden dat de beroepsethiek voor psychologen in ons land werd gecodificeerd.

De eerste NIPP-beroepscode werd in 1960 vastgesteld. Sindsdien zijn er vier grote revisies geweest. Bij de herziening van 1998 en die van 2007 is nadrukkelijk rekening gehouden met de ontwikkelingen in de wetgeving op het gebied van de gezondheidszorg en de privacy en met de in 1995 vastgestelde en in 2005 herziene Meta-code van de European Federation of Psychologists' Associations (EFPA), de koepelorganisatie van Europese psychologenverenigingen, waarbij ook het NIP is aangesloten.

De beroepscode is een kwaliteitsinstrument ten dienste van de beroepsuitoefening. Dit is in het belang van de cliënt, van de psycholoog, van andere betrokkenen en van de psychologiebeoefening in al haar facetten.

Hierbij dient de code als een leidraad voor het beroepsmatig handelen van de individuele psycholoog. Verder is het een informatiebron over wat van de psycholoog in het algemeen kan worden verwacht en verlangd, voor al degenen die te maken hebben met het professioneel handelen van de psycholoog. Ten slotte dient de beroepscode als maatstaf waaraan het handelen van de psycholoog wordt getoetst naar aanleiding van een ingediende klacht. Eenieder die weet heeft van ethisch onjuist handelen door een lid van het NIP kan gebruik maken van de klachtenprocedure van het NIP, als hij of zij een redelijk belang daarbij heeft.

Deze procedure is vastgelegd in het Reglement voor het Toezicht. Met toepassing van het principe van hoor en wederhoor wordt de klacht behandeld door het College van Toezicht. Van de uitspraak van het College staat hoger beroep open bij het College van Beroep.

Uitgangspunt van de code is de noodzaak om gedragsregels te formuleren waaraan het beroepsmatig handelen van de psycholoog dient te voldoen. Onder beroepsmatig handelen wordt dan niet alleen verstaan het handelen in het kader van een professionele relatie in engere zin, maar elk optreden in de hoedanigheid van psycholoog. De beroepscode als geheel steunt op de volgende vier ethische basisprincipes:

verantwoordelijkheid, integriteit, respect en deskundigheid

Deze basisprincipes worden verwoord in een aantal algemene formuleringen die dienen ter oriëntatie voor de beroepsethische bezinning op het beroepsmatig handelen. De basisprincipes zijn vervolgens uitgewerkt in regels en richtlijnen met een meer concreet en specifiek karakter. Deze dienen als wegwijzer voor de ethische besluitvorming van de psycholoog in een concrete situatie. Bij sommige artikelen ligt meer dan één principe ten grondslag aan de geformuleerde regel. Er is voor gekozen in zo'n geval het artikel onder te brengen bij het principe dat daarbij het zwaarst lijkt te wegen, al is die keuze soms arbitrair.

De beroepscode is in eerste instantie bedoeld om de psycholoog de ethische dimensies voor te houden bij het richting geven aan zijn beroepsmatig handelen. Daarom verdienen ook regels in de beroepscode te worden opgenomen, die meer algemeen zijn geformuleerd en vragen om te worden nagestreefd. Verder is ervoor gekozen bij het opstellen van regels met een meer concreet en specifiek karakter de eis van toetsbaarheid niet altijd absoluut te laten gelden.

Waar mogelijk zijn de regels echter zodanig vormgegeven dat zij wel kunnen dienen om er het beroepsmatig handelen formeel aan te kunnen toetsen, als dat nodig is. Maar ook dan is het onvermijdelijk dat die regels soms een zekere professionele handelingsruimte zullen openlaten.

Om een duidelijke structuur in de beroepscode aan te brengen, wordt bij het formuleren van de richtlijnen steeds aangesloten bij één van de basisprincipes.

De beroepscode reflecteert de stand van zaken in de voortgaande ethische discussie in de maatschappij en vanzelfsprekend meer in het bijzonder die in de eigen professie en in verwante beroepsgroepen. Een belangrijke graadmeter voor de ontwikkelingen in het denken over de beroepsethiek is de jurisprudentie die wordt gevormd door de uitspraken van de beide tuchtcolleges van het NIP.

Omdat opvattingen over wat al dan niet behoorlijk of toelaatbaar is in de loop der tijd veranderen, is de code een in de tijd gegeven document, dat regelmatig moet worden herzien. Het Nederlands Instituut van Psychologen voorziet daarvoor in een revisieprocedure.

Naast de code zelf, die door de Ledenraad van het NIP is vastgesteld, is er door de Raad van Advies in Beroepsethische Zaken (Rabez) een toelichting op de code opgesteld, waarin codebepalingen nader worden uitgewerkt, uitgelegd en geïllustreerd.

Terwijl ervoor is gekozen om de code niet vaker dan eens per vijf jaar opnieuw vast te stellen, kan het bijstellen van de toelichting een meer dynamisch karakter hebben, zodat sneller op actuele ontwikkelingen wordt ingespeeld.

Deze versie van de beroepscode is ontwikkeld door de Raad van Advies in Beroepsethische Zaken, rekening houdend met de commentaren van een daartoe samengestelde commissie van externe adviseurs. Het Algemeen Bestuur heeft het voorstel ter goedkeuring aangeboden aan de Ledenraad van het NIP, die de code in haar vergadering van 1 maart 2007 heeft vastgesteld en heeft bepaald dat deze code van kracht wordt op 1 april 2007.

Maart 2007

Dr. A.J.W. Boelhouwer, voorzitter NIP

*Drs. C.J. Koene, voorzitter Raad van Advies in
Beroepsethische Zaken*

Preambule

In het belang van degenen op wie het beroepsmatig handelen van psychologen betrekking heeft en in het belang van de kwaliteit van de beroepsuitoefening, heeft het Nederlands Instituut van Psychologen besloten ethische principes te formuleren en daarop nadere richtlijnen te baseren. Deze zijn neergelegd in de Beroepscode voor psychologen. De beroepscode heeft tot doel de beroepsethische reflectie te bevorderen en als maatstaf te dienen voor toetsing van het beroepsmatig handelen van psychologen.

Psychologen dienen bij deze reflectie steeds het volgende in het oog te houden:

- In de beroepsuitoefening zijn veel van de relaties in aanleg ongelijk en kunnen daardoor gemakkelijk leiden tot afhankelijkheid van de betrokkenen.
- In de beroepsuitoefening van psychologen kunnen de relaties met anderen ontwikkelingen doormaken, waarbij in verschillende stadia verschillende regels van de beroepscode van toepassing zijn.
- Het kan voorkomen dat psychologen tegelijkertijd of kort na elkaar verschillende rollen vervullen ten opzichte van cliënten of andere betrokkenen. Dat kunnen zowel professionele rollen zijn als niet-professionele rollen. Daarbij bestaat het risico dat deze rollen zich ten opzichte van elkaar niet verdragen of dat er verwarring ontstaat bij de betrokkenen.

Een beroepscode kan geen eenduidige handleiding zijn, die zonder nadere overwegingen uitsluitend geeft over wat in elke situatie de juiste handelwijze is. In het oog moet worden gehouden dat in een gegeven situatie verschillende basisprincipes en daarop gebaseerde richtlijnen gelijktijdig geldig zijn, maar met elkaar op gespannen voet kunnen staan. In zo'n geval is er sprake van een ethisch dilemma waarbij het gaat om een afweging van welke ethische principes daarbij het zwaarste wegen. De beroepscode is dan het hulpmiddel voor de psycholoog om zijn ethische afwegingen te expliciteren en tot een verantwoorde eigen keuze te komen. Bij dergelijke afwegingen kan het aanbeveling verdienen dat de psycholoog ondersteuning door ervaren collega's en zijn beroepsvereniging inroept. Het achterwege laten van een dergelijke consultatie behoeft de psycholoog niet altijd te worden aangerekend, als deze een overtuigende motivering heeft voor zijn uiteindelijke beslissing en als het gewicht van deze beslissing een consultatie niet zonder meer vooronderstelt.

Het behoort bij een verantwoorde beroepsuitoefening om bereid te zijn de beroepsethische aspecten van het eigen professioneel handelen onder collega's ter discussie te stellen. Dat brengt in voorkomende gevallen de verplichting met zich mee het beroepsmatig handelen te verantwoorden aan en te laten toetsen door daartoe bevoegde Colleges en aan een dergelijke toetsing loyaal en coöperatief medewerking te verlenen.

Het zich onttrekken aan die toetsing of het frustreren daarvan is derhalve in strijd met de geest van de beroepscode.

De beroepscode wordt gedragen door de besluitvorming van de in het Nederlands Instituut van Psychologen georganiseerde psychologen en heeft voor alle individuele leden van de vereniging bindende kracht (artikel 4 lid 1 van de Statuten).

Het Nederlands Instituut van Psychologen is overigens van mening dat de code naar zijn aard zou moeten gelden voor de beroepsuitoefening van alle psychologen.

I. Algemeen deel

In deze code worden personen in de mannelijke vorm aangeduid. In voorkomende gevallen worden daarmee vanzelfsprekend ook vrouwelijke personen bedoeld.

I.1.1.1 Samenhang van de code

De bepalingen in dit deel moeten worden gelezen in samenhang met de overige bepalingen van de beroepscode.

Als de omstandigheden dat vereisen, vormen de relevante bepalingen uit het onderstaande een integraal geheel met de overige bepalingen van de beroepscode.

I.1.2 Begrippen

I.1.2.1

het beroepsmatig handelen: alle handelingen die de psycholoog verricht wanneer hij optreedt in zijn functie of gebruik maakt van de aanduiding psycholoog; hieronder valt de professionele relatie, het optreden als wetenschappelijk onderzoeker, docent, supervisor, in de media, et cetera;

I.1.2.2

de betrokkene: elke persoon die direct of indirect is betrokken bij het beroepsmatig handelen van de psycholoog of die daardoor in zijn belangen wordt geraakt; zoals de cliënt, de partner en naaste verwanten van de cliënt, de opdrachtgever, collega, student, proefpersoon, et cetera;

I.1.2.3

de professionele relatie: de relatie die de psycholoog aangaat met een of meer personen, gericht op behandeling, begeleiding, advisering of psychologisch onderzoek;

I.1.2.4

de cliënt: de persoon met wie de psycholoog een professionele relatie aangaat, onderhoudt, of onderhouden heeft; zoals de patiënt, de onderzochte, et cetera;

I.1.2.5

het cliëntstelsel: een aantal personen in hun onderling functioneren, met wie de psycholoog één professionele relatie aangaat, onderhoudt, of onderhouden heeft;

I.1.2.6

derden: alle anderen dan de cliënt of het cliëntstelsel;

I.1.2.7

de opdracht: omvat zowel de vraagstelling die aan het beroepsmatig handelen ten grondslag ligt, als de afspraken over voortgang, procedurele aspecten en rapportage en de financiële afwikkeling van de opdracht;

I.1.2.8

de opdrachtgever: de cliënt of het cliëntstelsel, dan wel de externe opdrachtgever door wie de opdracht wordt gegeven;

I.1.2.9

de externe opdrachtgever: de persoon of rechtspersoon die opdracht heeft gegeven tot enige vorm van beroepsmatig handelen, maar die niet zelf de cliënt of het cliëntstelsel is, noch de verwijzer;

I.1.2.10

de verwijzer: de persoon op wiens advies de cliënt een professionele relatie met de psycholoog aangaat;

I.1.2.11

wettelijk vertegenwoordiger(s):

- de ouder(s) van de minderjarige cliënt, die het ouderlijk gezag over hem uitoefent of uitoefenen, dan wel diens voogd;
- de door de rechter benoemde curator of mentor van de meerderjarige cliënt.

I.1.2.12

gerichte toestemming: de toestemming tot enig handelen, die een betrokkene geeft aan de psycholoog nadat deze de aard, de bedoeling, de mogelijke consequenties en de reikwijdte van dat handelen expliciet heeft duidelijk gemaakt. Tot de voorwaarden van gerichte toestemming behoort het geven van mogelijkheid tot inzage vooraf in schriftelijke stukken die aan derden worden verstuurd.

I.1.2.13

gegevens: alle op een persoon herleidbare data die in welke vorm dan ook bewaard worden, waaronder begrepen audiovisuele middelen en geautomatiseerde databestanden.

I.1.2.14

dossier: de op een cliënt of cliëntsysteem betrekking hebbende verzameling van alle gegevens die de psycholoog in zijn beroepsmatig handelen heeft verkregen en die hij bewaart vanwege hun relevantie voor kwaliteit en continuïteit van de professionele relatie. Persoonlijke werkaantekeningen van de psycholoog behoren niet tot het dossier.

I.1.2.15

rapportage: alle tot één of meer cliënten herleidbare bevindingen, beoordelingen of adviezen die mondeling of schriftelijk worden uitgebracht;

I.1.2.16

gegevensverstrekking: het aan andere derden dan de externe opdrachtgever ter beschikking stellen van gegevens zoals die in het dossier aanwezig zijn, anders dan in de vorm van een rapportage.

I.1.3 Algemene bepaling

I.1.3.1 Zorgvuldigheid

De psycholoog neemt in de uitoefening van zijn beroep de zorgvuldigheid in acht door te handelen naar de inhoud van de beroepscode.

I.1.4 Bijzondere omstandigheden

I.1.4.1 Onverenigbaarheid van codeartikelen

Als de psycholoog in een bepaalde situatie ervaart dat het volgen van een bepaling van de beroepscode ertoe leidt dat een andere bepaling van de beroepscode niet gevolgd kan worden, weegt hij de gevolgen van de keuze voor één van de bepalingen zorgvuldig af en overweegt hij zijn beroepsvereniging en/of ervaren vakgenoten te consulteren.

I.1.4.2 Afwijken van de beroepscode

Als de uitzonderlijke situatie zich voordoet dat de psycholoog redenen heeft om af te wijken van de door de beroepscode voorgeschreven handelwijze, zonder dat er sprake is van tegenstrijdige codeartikelen zoals bedoeld in het vorige artikel, dan dient hij de beroepsvereniging te raadplegen of een vakgenoot die niet rechtstreeks bij de professionele relatie is betrokken. Dit doet hij voordat hij beslist over zijn handelwijze.

Als de genomen beslissing afwijkt van de beroepscode, moet deze grondig worden gemotiveerd. Uit de motivering moet blijken dat de handelwijze die strijdig is met bepalingen van de beroepscode, wel in overeenstemming is met de overige bepalingen van de beroepscode en het resultaat is van een zorgvuldige belangenafweging.

1.1.4.3 Toepassen van uitzonderingsbepalingen

Als de psycholoog gegronde redenen heeft om toepassing te geven aan een uitzonderingsbepaling zoals geformuleerd in een artikel van de beroepscode, dan gelden in dat geval de in het vorige artikel omschreven motiveringseisen.

1.1.4.4 Afwijken van de beroepscode vanwege specifieke wettelijke regels

Als specifieke wettelijke regels de psycholoog verplichten af te wijken van enige bepaling van de Beroepscode voor psychologen, dan streeft de psycholoog ernaar zoveel mogelijk de overige bepalingen van de beroepscode te volgen.

1.1.4.5 Wettelijk vereiste nakoming van de opdracht

Als de professionele relatie tot stand komt als gevolg van een opdracht door een externe opdrachtgever die een door de wet toegekende bevoegdheid heeft nakoming van de opdracht te eisen, dan blijven de rechten van de cliënt gehandhaafd voor zover dit niet strijdig is met de regels die op deze opdrachtrelatie van toepassing zijn.

1.1.5 Vertegenwoordiging van de cliënt

1.1.5.1 Minderjarige cliënt

Als de cliënt minderjarig is en nog niet de jaren des ondersheids heeft bereikt, worden de in de beroepscode aan hem toegekende rechten uitgeoefend door zijn wettelijk vertegenwoordiger(s), tenzij de psycholoog redenen heeft om aan te nemen dat de belangen van de cliënt ernstig zouden worden geschaad door de betrokkenheid van de wettelijk vertegenwoordiger(s) bij de professionele relatie.

De cliënt wordt geacht in ieder geval de jaren des ondersheids te hebben bereikt als hij de leeftijd van 16 jaar heeft bereikt, tenzij hij niet in staat kan worden geacht tot een redelijke waardering van zijn belangen ter zake.

Vanaf de leeftijd van 12 jaar wordt de cliënt, ongeacht de aanspraken van zijn wettelijk vertegenwoordiger(s), zoveel mogelijk bij de uitoefening van zijn rechten betrokken.

1.1.5.2 Informatie aan de ouder zonder gezag

Als slechts één der ouders het ouderlijk gezag heeft over de minderjarige cliënt, dan verschaft de psycholoog de informatie over de cliënt die hij aan deze ouder verstrekt desgevraagd ook aan de andere ouder, tenzij dit in strijd zou zijn met de belangen van de minderjarige cliënt.

1.1.5.3 Meerderjarige wilsonbekwame cliënt

Als de cliënt meerderjarig is, maar niet in staat tot een redelijke waardering van zijn belangen terzake, worden de in de code aan hem toegekende rechten uitgeoefend door zijn wettelijk vertegenwoordiger. Als er geen wettelijk vertegenwoordiger is benoemd, worden de rechten uitgeoefend door een vertegenwoordiger die door de cliënt is aangewezen. Heeft de cliënt dit niet kunnen doen, dan laat de psycholoog de rechten van de cliënt uitoefenen door respectievelijk de echtgenoot of levensgezel, ouder, kind, broer of zuster van de cliënt, tenzij de cliënt dat niet wenst of de psycholoog dat niet in het belang van de cliënt acht. Ook als er sprake is van een vertegenwoordiging zoals boven vermeld, dan nog betreft de psycholoog de meerderjarige wilsonbekwame cliënt waar mogelijk bij de uitoefening van zijn rechten.

Beslissingen van de genoemde vertegenwoordigers worden door de psycholoog niet gevolgd als hij in de gegeven omstandigheden meent dat dit zou strijden met de belangen van de cliënt.

II. De basisprincipes

II.1.1.1 Verantwoordelijkheid

Psychologen onderkennen hun professionele en wetenschappelijke verantwoordelijkheid ten opzichte van de betrokkenen, hun omgeving en de maatschappij. Psychologen zijn verantwoordelijk voor hun beroepsmatig handelen. Voor zover dat in hun vermogen ligt zorgen zij ervoor dat hun diensten en de resultaten van hun handelen niet worden misbruikt.

II.1.1.2 Integriteit

Psychologen streven naar integriteit in de wetenschapsbeoefening, het onderwijs en de toepassing van de psychologie. In hun handelen betonen psychologen eerlijkheid, gelijkwaardige behandeling en openheid tegenover betrokkenen. Zij scheppen tegenover alle betrokkenen duidelijkheid over de rollen die zij vervullen en handelen in overeenstemming daarmee.

II.1.1.3 Respect

Psychologen tonen respect voor de fundamentele rechten en waardigheid van betrokkenen. Zij respecteren het recht van betrokkenen op privacy en vertrouwelijkheid.

Zij respecteren en bevorderen diens zelfbeschikking en autonomie, voor zover dat te verenigen is met de andere professionele verplichtingen van de psychologen en met de wet.

II.1.1.4 Deskundigheid

Psychologen streven naar het verwerven en handhaven van een hoog niveau van deskundigheid in hun beroepsuitoefening. Zij nemen de grenzen van hun deskundigheid in acht en de beperkingen van hun ervaring. Zij bieden alleen diensten aan waarvoor zij door opleiding, training en ervaring zijn gekwalificeerd. Datzelfde geldt ook voor de methoden en technieken die zij gebruiken.

III. Richtlijnen ter uitwerking van de basisprincipes

III.1 Verantwoordelijkheid

III.1.1 De kwaliteit van het beroepsmatig handelen

III.1.1.1 Vertrouwen in de psychologie en psychologiebeoefening

De psycholoog onthoudt zich van gedragingen waarvan hij weet of redelijkerwijs kan voorzien dat deze het vertrouwen in de wetenschap van de psychologie, de psychologiebeoefening of in collega's kunnen schaden.

III. 1.1.2 Zorgvuldig handelen

In zijn handelen en nalaten is de psycholoog zorgvuldig jegens cliënten en andere betrokkenen.

III.1.1.3 Zorg voor kwaliteit

De psycholoog dient te zorgen voor een goede kwaliteit van zijn beroepsmatig handelen.

III.1.1.4 Professionele en ethische normen

De psycholoog handelt in zijn beroepsuitoefening volgens professionele en ethische normen.

Hij handelt in overeenstemming met de stand van de wetenschap. Hij draagt naar vermogen bij aan het ontwikkelen van dergelijke normen en standaarden in zijn vakgebied.

III.1.1.5 Zorgvuldigheid en voorzichtigheid bij nieuwe methoden

Bij het toepassen van nieuwe methoden of het betreden van nieuwe toepassingsgebieden gaat de psycholoog zorgvuldig en voorzichtig te werk.

III.1.2 Continuïteit van het beroepsmatig handelen

III.1.2.1 Continuïteit van de professionele relatie

De psycholoog is verantwoordelijk voor de continuïteit van de professionele relatie. Als dat nodig is schakelt hij daarbij andere deskundigen in. Hij treft maatregelen om zich er van te verzekeren dat een of meer vakgenoten zijn professionele werkzaamheden overnemen dan wel afronden, als hij om welke reden dan ook genoodzaakt is de professionele relatie ontijdig te onderbreken of voortijdig af te breken. De psycholoog is verantwoordelijk voor een adequate overdracht.

III.1.2.2 Volledigheid, noodzakelijkheid en actualiteit van het dossier

Alle gegevens die noodzakelijk zijn voor de professionele relatie en dienen tot het doel van de professionele relatie worden door de psycholoog bewaard, en geen andere. Hij bewaart deze gegevens uitsluitend in het dossier. Hij zorgt er voor dat het dossier altijd zodanig bijgewerkt is dat bij een onvoorziene afwezigheid van zijn kant, een deskundige vakgenoot de professionele relatie kan voortzetten.

III.1.2.3 Verantwoordelijkheid na beëindiging van de professionele relatie

Al voor het aangaan van de professionele relatie geeft de psycholoog er zich rekenschap van dat na de formele beëindiging van de professionele relatie zijn professionele verantwoordelijkheid ten opzichte van de betrokkenen niet zonder meer ophoudt te bestaan. Als gevolg van de professionele relatie kan er immers na de beëindiging daarvan nog steeds sprake kan zijn van belangentegenstellingen of een ongelijke machtsverhouding tussen hem en betrokkenen.

Evenzeer blijft zijn professionele verantwoordelijkheid ten opzichte van de betrokkenen bestaan waar deze rechtstreeks voortvloeit uit de voorafgaande professionele relatie.

III.1.3 Voorkomen en beperken van schade

III.1.3.1 Verplichtingen jegens de externe opdrachtgever

Onverlet het bepaalde in de artikelen III.3.2.12 en III.3.2.19 verstrekt de psycholoog aan de externe opdrachtgever de gegevens die noodzakelijk zijn om zijn declaraties te specificeren.

III.1.3.2 Negatieve ervaringen

De psycholoog stelt betrokkenen niet aan negatieve ervaringen bloot tenzij dat noodzakelijk is voor het bereiken van het doel van zijn beroepsmatig handelen en het de enige manier is waarop dat doel kan worden bereikt. In dat geval tracht hij zoveel mogelijk de gevolgen van de negatieve ervaringen voor de betrokkenen te beperken of te neutraliseren.

III.1.3.3 Voorkomen en beperken van dierenleed

Als de psycholoog in zijn research werkt met proefdieren, dan geldt mutatis mutandis de voorgaande bepaling met betrekking tot de zorg en de behandeling van deze dieren.

III.1.3.4 Onderzoek met en uitspraken over personen zonder hun toestemming

De psycholoog geeft zich rekenschap van zijn verantwoordelijkheid om schade te voorkomen als hij wetenschappelijk onderzoek doet met personen of professionele uitspraken over hen doet zonder dat zij daar toestemming voor hebben gegeven.

III.1.3.5 Ingrijpende indirecte effecten van het beroepsmatig handelen

De psycholoog realiseert zich dat zijn beroepsmatig handelen niet alleen directe gevolgen kan hebben maar ook ingrijpende indirecte effecten. Als dat het geval is dan handelt hij overeenkomstig de hieraan voorafgaande bepaling.

III.1.4 Voorkómen van misbruik

III.1.4.1 Voorkómen van misbruik van resultaten

De psycholoog zorgt ervoor, voor zover dat in zijn macht ligt, dat geen misbruik wordt gemaakt van de resultaten van zijn beroepsmatig handelen.

III.1.4.2 Voorkomen van onbedoeld gebruik en misbruik van rapportage

De psycholoog treft maatregelen om te voorkomen dat een rapportage wordt gebruikt voor een ander doel dan waarvoor deze is opgesteld. Daartoe dient in de rapportage te worden vermeld dat deze van vertrouwelijke aard is. Bovendien wordt vermeld dat de conclusies alleen betrekking hebben op de aan de rapportage ten grondslag liggende doel- of vraagstelling en niet zonder meer kunnen dienen voor de beantwoording van andere vragen. Ook wordt in de rapportage vermeld na verloop van welke termijn de conclusies redelijkerwijs hun geldigheid verloren kunnen hebben.

III.1.4.3 Inspanningen van de psycholoog om misbruik van rapportage tegen te gaan

Wanneer het de psycholoog bekend is dat een opdrachtgever niet handelt in overeenstemming met het voorgaande artikel wijst hij deze op diens onjuiste handelwijze. Als dit geen effect heeft, dan overweegt de psycholoog om geen verdere opdrachten meer van de betreffende opdrachtgever aan te nemen, zolang deze zijn handelwijze niet heeft gewijzigd.

III.1.5 De psycholoog en zijn werkomgeving

III. 1.5.1 Vrijheid om te kunnen handelen conform de beroepscode

Als professioneel beroepsbeoefenaar is de psycholoog volledig verantwoordelijk voor zijn beroepsmatig handelen, ongeacht zijn verplichtingen jegens eventuele leidinggevenden.

Voor zover van betekenis, zorgt de psycholoog er voor dat eenieder in zijn werkomgeving op de hoogte is van de eisen die de Beroepscode voor psychologen aan hem stelt en hij verzekert zich van de nodige vrijheid om te kunnen handelen naar die eisen.

III. 1.5.2 Medeverantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het team

Onverminderd de verantwoordelijkheid van medeprofessionals voor hun eigen beroepsmatig handelen draagt de psycholoog medeverantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het handelen van het team waarvan hij deel uitmaakt.

III. 1.5.3 Verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van medewerkers

De psycholoog is verantwoordelijk voor de technische en de ethische kwaliteit van het werk van degenen die onder zijn directe leiding meewerken aan de uitvoering van opdrachten, waarvoor hij zelf de professionele verantwoordelijkheid draagt.

Als deze medewerkers niet vanuit hun beroep of functie aan eigen beroepsethische regels zijn onderworpen, wijst hij hen op de afgeleide verplichtingen uit deze beroepscode, in het bijzonder op de geheimhoudingsverplichting.

Hij vergewist zich van de professionele (en ethische) kwaliteit van degenen die hij bij zijn beroepsmatig handelen anderszins inschakelt.

III.1.5.4 Hulp en steun aan collega's, studenten en supervisanten

Met zijn deskundigheid en ervaring verleent de psycholoog hulp en steun aan collega's, studenten en supervisanten om ertoe bij te dragen dat zij het beroep professioneel en ethisch verantwoord kunnen uitoefenen. Hij onthoudt zich van gedragingen die hen daarin kunnen schaden.

III.1.5.5 Collegiaal appèl

De psycholoog volgt het beroepsmatig handelen van collega's kritisch en stelt dat handelen ter discussie als daartoe aanleiding is. Hij spreekt collega's erop aan als hij meent dat zij in strijd met de bepalingen van de beroepscode handelen of hebben gehandeld. Hij zorgt dat de belangen van cliënten door dit aanspreken niet worden geschaad.

De psycholoog dient geen klacht in tegen een collega voordat hem is gebleken dat deze collega weigert zijn handelen te verantwoorden in een collegiaal dispuut of volhardt in het veronderstelde ethisch onjuiste handelen.

III.1.6 Verantwoording

III. 1.6.1 Afleggen van verantwoording

De psycholoog houdt van zijn professionele activiteiten op zodanige wijze aantekening, dat hij in staat is van zijn handelwijze verantwoording af te leggen.

III. 1.6.2 Bewaartermijn van een op naam gesteld dossier

Na beëindiging van de professionele relatie bewaart de psycholoog het op naam gestelde dossier een jaar of zoveel langer als noodzakelijk is voor het doel waarvoor het dossier is aangelegd, dan wel wettelijk is voorgeschreven. Het dossier wordt niet langer bewaard dan de van tevoren vastgestelde termijn.

Als er een klacht wordt ingediend bij het College van Toezicht, dan mag de psycholoog bij het verstrijken van de bewaartermijn niet tot vernietiging van het dossier overgaan zolang de klachtbehandeling in eerste, dan wel in tweede aanleg, niet is afgerond, tenzij de cliënt om vernietiging vraagt.

III. 1.6.3 Medewerking aan behandeling van een klachtenprocedure

De psycholoog onttrekt zich niet aan de behandeling van een klachtenprocedure, als die tegen hem wordt ingesteld. Hij zal naar beste weten de vragen van de Colleges beantwoorden en aan hun verzoeken voldoen.

III.2 Integriteit

III.2.1 Betrouwbaarheid

III.2.1.1 Voorwaarden voor aanvang en voortzetting van de professionele relatie

De psycholoog dient een professionele relatie alleen aan te vangen of voort te zetten, als dit professioneel en ethisch verantwoord is.

III.2.1.2 Reden tot beëindiging van de professionele relatie

De psycholoog zet de professionele relatie niet voort als daar professioneel geen grond meer voor bestaat of als dat niet langer op een professioneel verantwoorde manier mogelijk is. Hij zorgt ervoor dat de professionele relatie in overleg met de cliënt wordt afgerond en dat daarover geen misverstanden blijven bestaan.

III.2.1.3 Niet meewerken aan werkzaamheden die strijdig zijn met de code

De psycholoog verleent geen medewerking aan werkzaamheden van anderen die met de code in strijd zijn. Evenmin profiteert hij van de resultaten van dergelijke werkzaamheden.

III.2.1.4 Onafhankelijkheid en objectiviteit in het beroepsmatig handelen

De psycholoog zorgt ervoor dat hij in zijn beroepsmatig handelen onafhankelijk en objectief kan optreden.

Hij laat zijn beroepsmatig handelen niet zodanig beïnvloeden, dat hij zijn werkwijze en de resultaten daarvan professioneel niet kan verantwoorden.

III.2.2. Eerlijkheid

III.2.2.1 Voorkómen van misleiding

De psycholoog voorkomt misleiding in zijn beroepsmatig handelen. Als tijdelijke misleiding onvermijdelijk is, zorgt de psycholoog ervoor dat de daaruit ontstane misverstanden zo spoedig mogelijk worden weggenomen.

III.2.2.2 Geen misbruik van kennis, vaardigheden of overwicht

De psycholoog maakt geen misbruik van zijn psychologische kennis en vaardigheden of van het overwicht dat voortvloeit uit zijn deskundigheid of zijn positie.

III.2.2.3 Vermelden van opleiding, kwalificaties, ervaring, deskundigheid en titels

De psycholoog is nauwgezet bij het vermelden van zijn opleiding en kwalificaties, ervaring, deskundigheid en titels. Hij vermeldt deze uitsluitend wanneer zij relevant zijn.

III.2.2.4 Geen irreële verwachtingen wekken

De psycholoog zorgt ervoor dat met betrekking tot de aard, de effecten en de gevolgen van zijn dienstverlening geen verwachtingen worden gewekt die niet op de realiteit gestoeld zijn.

III.2.2.5 Informatie over voorwaarden waaronder opdrachten worden aanvaard

De psycholoog stelt voorafgaand aan of in het vroegste stadium van de professionele relatie de betrokkenen eerlijk en nauwgezet op de hoogte van de financiële en andere voorwaarden waaronder hij zijn opdracht aanvaardt, voor zover deze informatie voor betrokkenen van belang is voor het weloverwogen verlenen van hun medewerking aan de uitvoering van de opdracht.

III.2.2.6 Informatie over alternatieve theorieën of verklaringen

De psycholoog is nauwgezet bij het verstrekken van informatie aan betrokkenen en informeert dezen passend over eventuele alternatieve theorieën of verklaringen, en expliciteert zijn professioneel oordeel over deze alternatieven.

III.2.2.7 Bronvermelding

Bij het presenteren van bevindingen van het beroepsmatig handelen vermeldt de psycholoog op passende wijze de bronnen waaruit hij heeft geput, voor zover de resultaten of het gedachtegoed niet voortkomen uit eigen professionele werkzaamheden. Dit geldt zowel voor schriftelijke als voor mondelinge presentaties.

III.2.2.8 Zorgvuldigheid in het verkrijgen en weergeven van gegevens

De psycholoog is zorgvuldig in het verkrijgen en het statistisch bewerken van gegevens en in het weergeven en het verklaren van de resultaten.

III.2.3 Rolintegriteit

III.2.3.1 Niet oneigenlijk bevorderen van persoonlijke belangen

De psycholoog laat na in zijn beroepsmatig handelen zijn zakelijke, persoonlijke, religieuze, politieke of ideologische belangen oneigenlijk te bevorderen.

III.2.3.2 Onderkennen van onverenigbare belangen

De psycholoog onderkent de moeilijkheden die kunnen ontstaan doordat cliënt, opdrachtgever en personen die deel uitmaken van een cliëntsysteem onverenigbare belangen kunnen hebben. In een zo vroeg mogelijk stadium expliciteert hij zijn positiekeuze daarbij aan alle betrokkenen.

III.2.3.3 Niet aanvaarden van onverenigbare opdrachten

De psycholoog aanvaardt geen nieuwe opdracht die niet goed te verenigen is met een reeds eerder aanvaarde opdracht, ook als er geen sprake is van dezelfde cliënt. Bij motivering van zo'n weigering neemt de psycholoog de vertrouwelijkheid in acht.

III.2.3.4 Vermijden van het vermengen van professionele rollen

De psycholoog onderkent de moeilijkheden die kunnen ontstaan uit het gelijktijdig of opeenvolgend vervullen van verschillende professionele rollen ten opzichte van een of meer betrokkenen. Bij voorkeur begeeft hij zich niet in een dergelijke positie. Als de psycholoog onder omstandigheden het vervullen van meerdere rollen na of naast elkaar ten opzichte van betrokkene(n) niettemin aanvaardbaar vindt, dan scheidt hij daarover duidelijkheid tegenover deze(n).

III.2.3.5 Vermijden van het vermengen van professionele en niet-professionele rollen

De psycholoog vermengt professionele en niet-professionele rollen niet zodanig met elkaar dat hij niet meer in staat kan worden geacht een professionele afstand tot de betrokkene(n) te bewaren of dat de belangen van de betrokkene(n) worden geschaad.

III.2.3.6 Geen seksuele gedragingen ten opzichte van de cliënt

De psycholoog onthoudt zich van seksuele toenadering ten opzichte van zijn cliënt en gaat niet in op dergelijke toenaderingen van diens kant. Hij onthoudt zich van gedragingen die seksueel getint zijn of in het algemeen als zodanig kunnen worden opgevat.

III.2.3.7 Geen seksuele relatie met de cliënt

De psycholoog gaat met zijn cliënt geen seksuele relatie aan tijdens de professionele relatie, of direct aansluitend daaraan. Ook nadien is hij daarin terughoudend. Hetzelfde geldt voor de relaties met andere betrokkenen, waarbij sprake is van een aanzienlijk machtsverschil of grote afhankelijkheid, zoals studenten of supervisanten.

III.2.3.8 Persoonlijke relatie na het beëindigen van de professionele relatie

Bij het aangaan van een persoonlijke relatie na het beëindigen van de professionele relatie, vergewist de psycholoog zich ervan dat de voorgaande professionele relatie geen onevenredige betekenis meer heeft.

Als het hierbij gaat om een seksuele relatie is de psycholoog er verantwoordelijk voor dat hij desgevraagd kan aantonen dat hij bij het aangaan van deze relatie alle zorgvuldigheid in acht genomen heeft, die van hem als professioneel psycholoog verwacht mag worden.

III.3 Respect

III.3.1 Algemeen respect

III.3.1.1 Respect voor kennis, inzicht en ervaring

De psycholoog geeft zich rekenschap van en respecteert de kennis, het inzicht en de ervaring van de betrokkene.

III.3.1.2 Respect voor psychische en lichamelijke integriteit

De psycholoog respecteert de psychische en lichamelijke integriteit van de betrokkene en tast hem niet in zijn waardigheid aan. Hij dringt niet verder door in het privéleven van de betrokkene dan voor het doel van zijn beroepsmatig handelen noodzakelijk is.

III.3.1.3 Geen ongerechtvaardigde discriminatie

De psycholoog geeft zich rekenschap van de individuele eigenschappen en omstandigheden van elke cliënt en de culturele verschillen die tussen cliënten bestaan en houdt daar rekening mee. Hij spant zich ervoor in dat ondanks die verschillen een ieder in een soortgelijke situatie dezelfde kansen krijgt.

Discriminatie wegens ras, etniciteit, geslacht, levensovertuiging, godsdienst, politieke gezindheid, seksuele geaardheid of op welke grond dan ook, is niet toegestaan.

III.3.2 Autonomie en zelfbeschikking

III.3.2.1 Respect voor autonomie en zelfbeschikking

In zijn beroepsmatig handelen respecteert de psycholoog de autonomie en zelfbeschikking van de betrokkene, en bevordert deze. In het bijzonder komt die zelfbeschikking van de betrokkene tot uiting in het recht om de professionele relatie met de psycholoog al dan niet aan te gaan, voort te zetten, dan wel te beëindigen.

III.3.2.2 Respectvol handelen bij beperkte zelfbeschikking

De zelfbeschikking van de cliënt kan worden beperkt door zijn leeftijd, aanleg en ontwikkeling, geestelijke gezondheid, door wettelijke bepalingen of door de beslissingsbevoegdheid van een externe opdrachtgever die deze ontleent aan een hem opgedragen wettelijke taak of rechterlijke beslis-sing. In dat geval laat de psycholoog binnen deze beperkingen de zelfbeschikking van de cliënt toch zoveel mogelijk tot haar recht komen.

III.3.2.3 Toestemming bij aangaan of voortzetten van de professionele relatie

De psycholoog kan uitsluitend een professionele relatie met iemand aangaan of voortzetten met diens toestemming. Die toestemming is echter niet nodig als de professionele relatie tot stand komt als gevolg van een opdracht door een externe opdrachtgever die daartoe een door de wet toegekende bevoegdheid heeft.

III.3.2.4 Welingelicht aangaan en voortzetten van de professionele relatie

Voorafgaande aan en tijdens de duur van de professionele relatie verstrekt de psycholoog zodanige informatie aan de cliënt, dat deze vrijelijk in staat is welingelicht in te stemmen met het aangaan en voortzetten van de professionele relatie.

III.3.2.5 Informatie bij het aangaan en voortzetten van de professionele relatie

De informatie bij het aangaan en voortzetten van de professionele relatie wordt bij voorkeur schriftelijk gegeven en waar nodig mondeling toegelicht, en bevat voor zover van toepassing:

- het doel van de professionele relatie, de context waarin die plaatsvindt en de plaats van de cliënt en de psycholoog hierin;

- de methoden van onderzoek of behandeling die in aanmerking komen en wat daarvan wel en niet te verwachten is;
- de gang van zaken, de activiteiten en situaties waarmee de cliënt rechtstreeks of indirect zal worden geconfronteerd;
- de personen met wie de psycholoog in de professionele relatie samenwerkt, al dan niet in multidisciplinair verband;
- de soort gegevens die over de cliënt worden verzameld, de wijze waarop deze worden bewaard en hoe lang de gegevens worden bewaard;
- de wijze van eventuele rapportering en aan wie wordt gerapporteerd;
- de regels in de beroepscode met betrekking tot inzage en afschrift, correctie en blokkering van de rapportage;
- eventuele instanties die bij de professionele relatie enig belang hebben;
- mogelijke neveneffecten van het beroepsmatig handelen;
- de gebondenheid van de psycholoog aan de beroepscode en het klachtrecht.

III.3.2.6 Dezelfde informatie voor externe opdrachtgever en cliënt

Vóór de aanvang van de professionele relatie dient de psycholoog zich ervan te vergewissen dat zowel de externe opdrachtgever als de cliënt of het cliëntsysteem over dezelfde informatie beschikken over het doel en de opzet van de professionele relatie en over de voorgenomen werkwijze.

De opdracht kan slechts doorgang vinden als over doel en opzet tussen hen overeenstemming bestaat.

Bij wijziging van de situatie of van de opdracht dient de psycholoog tot hernieuwde afspraken te komen.

III.3.2.7 Overleg over invulling van de professionele relatie

De psycholoog biedt de cliënt de gelegenheid voor overleg over diens wensen en meningen betreffende de invulling van de professionele relatie, tenzij dat een goede voortgang van de professionele relatie in de weg staat.

III.3.2.8 Instemming en informatie bij professionele activiteiten in ruimere zin

Als er sprake is van professionele werkzaamheden van de psycholoog, die niet aangemerkt kunnen worden als een professionele relatie in de zin van deze code, dan gelden de bepalingen in deze paragraaf, voor zover zij van toepassing zijn opzichte van degenen die betrokken zijn bij die professionele werkzaamheden.

III.3.2.9 Inzage in en afschrift van het eigen dossier

De psycholoog geeft de cliënt desgevraagd inzage in en afschrift van het diens dossier. Hij biedt daarbij aan tekst en uitleg te verschaffen. Alvorens de cliënt inzage te geven, verwijderd de psycholoog de gegevens die betrekking hebben op anderen, voor zover die niet door de cliënt zelf zijn verstrekt.

Als er sprake is van een professionele relatie met een cliëntsysteem, worden daarbij van de afzonderlijke personen alle gegevens, die niet tegelijkertijd betrekking hebben op andere personen in dat systeem (ook) op zodanige wijze bewaard, dat aan elk afzonderlijk gelegenheid tot inzage gegeven kan worden zonder de vertrouwelijkheid van de gegevens van de anderen te schenden.

III.3.2.10 Toegankelijkheid van het dossier

De psycholoog richt het dossier naar vorm en inhoud zo in dat het voor de cliënt redelijkerwijs toegankelijk is.

III.3.2.11 *Verbetering van, aanvulling op of verwijdering van gegevens in het dossier*

De psycholoog corrigeert die gegevens in het dossier, waarvan de cliënt aannemelijk maakt dat ze onjuist zijn, onvolledig, of niet ter zake doen, gezien de doelstelling van het dossier en voor zover deze op hem betrekking hebben.

Op verzoek van de cliënt worden door hem opgestelde notities met zijn opvattingen over de professionele relatie in het dossier opgenomen.

III.3.2.12 *Recht op vernietiging van het eigen dossier*

Op schriftelijk verzoek van de cliënt wordt diens dossier door de psycholoog vernietigd. Het verzoek om vernietiging wordt bewaard.

Het verzoek van de cliënt om vernietiging wordt niet ingewilligd als het dossier betrekking heeft op een professionele relatie in opdracht van een externe opdrachtgever die een door de wet toegekende bevoegdheid heeft om nakoming van de opdracht te eisen, en deze opdrachtgever niet met vernietiging instemt.

III.3.2.13 *Rapportage in opdracht van de cliënt*

Rapportage in opdracht van de cliënt wordt uitsluitend aan de cliënt uitgebracht en bij voorkeur schriftelijk.

III.3.2.14 *Toestemmingsvereiste voor rapportage aan derden*

Voor rapportage aan derden is toestemming van de cliënt noodzakelijk.

III.3.2.15 *Rapportage aan derden*

De rapportage aan een derde wordt als regel schriftelijk uitgebracht. Als gemotiveerd kan worden dat schriftelijke rapportage niet in overeenstemming kan worden gebracht met het doel van de opdracht, wordt vooraf afgesproken dat de rapportage mondeling wordt uitgebracht.

III.3.2.16 *Gelegenheid tot inzage voorafgaand aan de rapportage*

Als de psycholoog rapporteert aan een derde, biedt de psycholoog de cliënt de gelegenheid tot inzage in het rapport voordat de rapportage wordt uitgebracht. Het recht op inzage geldt niet voor delen in het rapport die betrekking hebben op anderen. Wanneer de rapportage feitelijk wordt uitgebracht verschaft de psycholoog de cliënt desgewenst een afschrift, voor zover de rapportage op de cliënt betrekking heeft.

III.3.2.17 *Mondelinge rapportage aan een derde*

Wanneer, met in achtneming van het artikel III.3.2.15, een rapportage mondeling wordt uitgebracht, dan wordt de inhoud van de rapportage met de cliënt besproken voorafgaand aan het uitbrengen ervan.

III.3.2.18 *Correctie, aanvulling of verwijdering van gegevens in de rapportage*

De gegevens in de rapportage waarvan de cliënt aannemelijk maakt dat ze onjuist zijn, worden door de psycholoog gecorrigeerd en hij vult ze aan of hij verwijdert ze als ze onvolledig zijn of niet terzake doen gezien de doelstelling van de rapportage.

Dit geldt niet voor de bevindingen en conclusies, deze behoren tot de verantwoordelijkheid van de psycholoog.

III.3.2.19 *Blokkeren van de rapportage aan de externe opdrachtgever*

Als regel heeft de cliënt het recht om de rapportage aan de externe opdrachtgever te blokkeren. Dat recht is er echter niet als de externe opdrachtgever op grond van een wettelijke regeling een bevoegdheid heeft om rapportage te eisen. In dat geval stelt de psycholoog de cliënt in de gelegenheid eventuele bezwaren tegen de rapportage op schrift te stellen en deze gelijktijdig met de rapportage naar de opdrachtgever te sturen.

Als de cliënt geen recht heeft om de rapportage te blokkeren, dan is de psycholoog verplicht om hem voorafgaande aan de professionele relatie schriftelijk daarop te wijzen.

III.3.2.20 Inzage- en blokkeringsrecht bij rapportage over een cliëntsysteem

Cliënten kunnen niet zonder meer een beroep doen op bovenstaande bepalingen met betrekking tot inzage en blokkering van de rapportage als zij deel uitmaken van een cliëntsysteem. Het doel van de rapportage en of de vertrouwelijkheid ten opzichte van de anderen kunnen zich tegen inzage en blokkering verzetten. Voor zover dat het geval is dienen de cliënten voorafgaand aan de professionele relatie daarover te worden ingelicht.

III.3.2.21 Verstrekking van gegevens over de cliënt

De psycholoog verstrekt aan een derde die niet de opdrachtgever is, uitsluitend die gegevens over de cliënt, waarvoor deze vooraf gerichte toestemming heeft verleend en die relevant en noodzakelijk zijn voor een specifieke vraagstelling van die derde.

III.3.2.22 Verstrekking van gegevens over een ander dan de cliënt

Wanneer er in het dossier gegevens aanwezig zijn over een ander dan de cliënt, en deze gegevens niet door de cliënt zelf zijn verstrekt, dan verstrekt de psycholoog deze niet aan derden, dan met gerichte toestemming van die ander en alleen voor zover zij relevant en noodzakelijk zijn voor de specifieke vraagstelling. De toestemming wordt schriftelijk vastgelegd.

III.3.3 Vertrouwelijkheid

III.3.3.1 Geheimhouding

In het directe contact met de betrokkene gaat de psycholoog een vertrouwensrelatie met hem aan. Daarom is de psycholoog verplicht tot geheimhouding van hetgeen hem uit hoofde van de uitoefening van zijn beroep ter kennis komt, voor zover die gegevens van vertrouwelijke aard zijn. Onder deze verplichting valt ook het professionele oordeel van de psycholoog over de betrokkene. De geheimhoudingsverplichting blijft na beëindiging van de professionele contacten bestaan.

III.3.3.2 Zorgvuldigheid in de communicatie

De psycholoog neemt in redelijkheid alle voorzorgen dat er in de schriftelijke, telefonische of elektronische communicatie met de cliënt of met andere betrokkenen geen vertrouwelijke gegevens over de cliënt, zonder diens instemming, ter kennis komen van derden. In een vroeg stadium overlegt de psycholoog daartoe met de cliënt of met betrokken derden hoe de communicatie het best kan verlopen en hoe deze moet worden vormgegeven om de vertrouwelijkheid met betrekking tot de cliënt te bewaren.

III.3.3.3 Geheimhouding bij rapportage en gegevensverstrekking

Als er met toestemming van de cliënt bepaalde gegevens worden verstrekt of wordt gerapporteerd aan derden, dan geldt er geen geheimhoudingsplicht jegens de ontvanger van die gegevens of van het oordeel dat in de verklaring of rapportage is vervat. Voor het overige dat hem ter kennis mocht komen heeft de psycholoog een geheimhoudingsplicht.

III.3.3.4 Doorbreken van de geheimhouding

De psycholoog is niet gehouden geheimhouding in acht te nemen als hij gegronde redenen heeft om te menen dat het doorbreken van de geheimhouding het enige en laatste middel is om direct gevaar voor personen te voorkomen, dan wel wanneer hij door wettelijke bepalingen of een rechterlijke beslissing daartoe wordt gedwongen.

III.3.3.5 Informatie over het doorbreken van de geheimhouding

Als te voorzien is dat een dergelijke situatie zich kan voordoen, stelt de psycholoog de betrokkene ervan op de hoogte dat hij in dat geval genoodzaakt kan zijn de geheimhouding te doorbreken, tenzij door een dergelijke mededeling acuut gevaar voor hemzelf of derden kan ontstaan.

III.3.3.6 Reikwijdte van het doorbreken van de geheimhouding

Als de psycholoog besluit tot het doorbreken van de geheimhouding dan mag die doorbreking zich niet verder uitstreken dan in de gegeven omstandigheden is vereist en dient hij de betrokkene van zijn besluit op de hoogte te stellen, tenzij door een dergelijke mededeling acuut gevaar voor hemzelf of derden kan ontstaan.

III.3.3.7 Beroep op verschoning

De psycholoog is verplicht zich tegenover de rechter te beroepen op verschoning, als het afleggen van een getuigenis of het beantwoorden van vragen hem in strijd brengt met zijn geheimhoudingsplicht.

III.3.3.8 Vertrouwelijkheid jegens andere personen dan cliënt

Als het noodzakelijk is om gegevens in het dossier op te nemen, die betrekking hebben op andere personen dan de cliënt en die gegevens niet door de cliënt zelf zijn verstrekt, dan worden deze in zodanige vorm opgenomen, dat ze tijdelijk te verwijderen zijn, zodat bij inzage door de cliënt de vertrouwelijkheid van die gegevens gewaarborgd kan worden.

III.3.3.9 Vertrouwelijkheid jegens personen in een cliëntsysteem

Voor zover gegevens noodzakelijkerwijs op meerdere personen tegelijk betrekking hebben, dan worden deze verzameld in een dossier over het betreffende cliëntsysteem. Geen van de personen in het cliëntsysteem heeft recht op inzage en afschrift van die gegevens, tenzij de andere(n) schriftelijk toestemming hiertoe verleent of verlenen.

Voorafgaand aan het opnemen van gegevens in zo'n dossier deelt de psycholoog dat aan elk van hen mee, en wijst hen erop dat daaruit een beperking kan voortvloeien van het recht op inzage en afschrift, voor zover dat noodzakelijk is om de vertrouwelijkheid van elkaars gegevens te waarborgen.

III.3.3.10 Beveiliging van het dossier

De psycholoog zorgt er voor dat het dossier op zodanige wijze wordt bewaard dat zonder zijn toestemming niemand toegang daartoe heeft, zodat de vertrouwelijkheid van de gegevens bewaard blijft.

III.3.3.11 Verstrekking van gegevens en beoordelingen zonder toestemming

Voor het verstrekken van gegevens en het geven van beoordelingen aan andere beroepsbeoefenaren is geen gerichte toestemming van de cliënt nodig als die andere beroepsbeoefenaren de cliënt behandelen of onderzoeken in verband met hetzelfde als dat waarop de professionele relatie van de psycholoog betrekking heeft, of met iets dat daaraan sterk gerelateerd is.

De verstrekking wordt beperkt tot die gegevens en beoordelingen die noodzakelijk zijn voor de werkzaamheden van die andere beroepsbeoefenaren.

III.3.3.12 Wettelijk verplichte verstrekking van gegevens en van beoordelingen

Voor het verstrekken van gegevens of van een beoordeling aan derden is geen toestemming van de cliënt nodig wanneer de psycholoog op grond van een wettelijke bepaling verplicht is deze te verstrekken. De cliënt wordt hiervan van tevoren op de hoogte gesteld.

III.3.3.13 Gegevensverstrekking aan medewerkers

Er is geen toestemming van de cliënt nodig voor het verstrekken van gegevens aan iemand die onder leiding van de psycholoog meewerkt aan de uitvoering van de professionele relatie.

III.3.3.14 Informatieverstrekking voor research en statistiek

Ten behoeve van research en statistiek mag de psycholoog desgevraagd aan een derde gegevens en beoordelingen verstrekken. Deze gegevens en beoordelingen dienen zo te worden aangeleverd, dat herkenbaarheid van de persoon daarbij wordt uitgesloten, tenzij dat gezien het doel van het onderzoek niet mogelijk is. In dat geval kunnen die gegevens, respectievelijk beoordelingen, alleen met toestemming van de cliënt worden verstrekt.

III.3.3.15 Gebruik van gegevens voor publicaties, onderwijs, supervisie en intervisie

Voor wetenschappelijke publicaties, onderwijsdoelen, supervisie en intervisie mag de psycholoog uitsluitend gegevens van en oordelen over een cliënt gebruiken waaruit diens identiteit niet te herleiden is. De combinatie van gegevens en beschreven omstandigheden mag er niet toe kunnen leiden dat derden daaruit de cliënt herkennen, tenzij de cliënt toestemming heeft gegeven voor een dergelijke gegevensverstrekking.

III.3.3.16 Rapporteren over anderen dan de cliënt

Bij het uitbrengen van rapportages beperkt de psycholoog zich bij het geven van oordelen en adviezen tot die aangaande de cliënt, en geeft hij geen oordelen of adviezen met betrekking tot een ander dan de cliënt. Indien het voor het doel van de rapportage noodzakelijk is over een ander dan de cliënt gegevens te verstrekken, dan beperkt de psycholoog zich zo mogelijk tot die gegevens die hij uit eigen waarneming of onderzoek heeft verkregen. Voor het verstrekken van dergelijke gegevens is gerichte toestemming van betrokkene noodzakelijk. Indien de psycholoog het noodzakelijk acht in een rapportage gegevens over een ander dan de cliënt te vermelden, die hij niet uit eigen waarneming of onderzoek heeft verkregen, dan is hij daarin uiterst terughoudend en geeft steeds de bron en relevantie van de gegevens aan.

III.4 Deskundigheid

III.4.1 Ethisch bewustzijn

III.4.1.1 Beroepsuitoefening in overeenstemming met de beroepscode

De psycholoog is zich bewust van de ethische aspecten van zijn beroepsmatig handelen en beoefent zijn professie in overeenstemming met de 'Beroepscode voor psychologen'.

III.4.1.2 Noodzaak van kritische bezinning

De psycholoog denkt kritisch na over zijn beroepsmatig handelen en over zijn persoonlijke waarden en motieven die bij dat handelen een rol spelen. Hij stelt zijn beroepsmatig handelen met enige regelmaat aan de orde in (inter)collegiaal overleg, zoals bijvoorbeeld intervisie. Hij volgt de ethische discussie binnen zijn beroepsgroep.

III.4.1.3 Kennis van wettelijke bepalingen

De psycholoog stelt zich op de hoogte van de wettelijke bepalingen die in zijn werkveld van toepassing zijn en handelt ernaar.

III.4.2 Vakbekwaamheid

III.4.2.1 In stand houden en verder ontwikkelen van de professionele deskundigheid

De psycholoog houdt zijn professionele deskundigheid in stand en ontwikkelt deze in overeenstemming met de recente ontwikkelingen in de psychologie. Hij volgt de voor hem relevante vakliteratuur en neemt deel aan relevante bij- en nascholing.

III.4.2.2 Gebruik van doeltreffende en doelmatige methoden

De psycholoog kiest methoden die doeltreffend en doelmatig zijn en geeft zich rekenschap van de beperkingen van die methoden.

III.4.3 De grenzen van het beroepsmatig handelen

III.4.3.1 Professionele en persoonlijke beperkingen

De psycholoog onderkent zijn professionele en persoonlijke beperkingen en is daar open over. Waar nodig roept hij deskundig advies en ondersteuning in, en verwijst zo nodig door.

III.4.3.2 Grenzen van de eigen deskundigheid

De psycholoog neemt in zijn beroepsmatig handelen de grenzen van zijn deskundigheid in acht en aanvaardt geen opdrachten waarvoor hij de deskundigheid mist.

III.4.3.3 Grenzen van het domein van de psychologiebeoefening

Aan elke opdracht dient een duidelijk omschreven doel- of vraagstelling ten grondslag te liggen. De psycholoog neemt geen opdracht aan, waarvan de doel- of vraagstelling niet valt binnen het domein van de psychologiebeoefening. Evenmin doet hij dat als de beschikbare methoden en technieken ontoereikend zijn voor een behoorlijke interventie of beantwoording van de vraagstelling.

Als de psycholoog een dergelijke opdracht krijgt, treedt hij met de opdrachtgever in overleg om de doel- of vraagstelling te herformuleren voordat hij de opdracht kan aannemen.

III.4.3.4 Kwalificatie

De psycholoog hanteert alleen methoden, waarvoor hij door opleiding, training en/of ervaring is gekwalificeerd.

III.4.3.5 Relevantie en beperkingen van conclusies

De psycholoog geeft zich er rekenschap van in hoeverre de conclusies die hij uit zijn bevindingen trekt relevant zijn en welke beperkingen aan deze conclusies kleven. In overeenstemming daarmee nuanceert hij zijn conclusies.

III.4.3.6 Rapportage beperken tot relevante gegevens

De psycholoog beperkt zich in rapportages tot het vermelden van die gegevens en oordelen die voor het doel van de rapportage noodzakelijk zijn. Hij doet dat in voor de ontvanger van het rapport begrijpelijke en in ondubbelzinnige termen. Uit de rapportage moet duidelijk blijken wat de beperkingen zijn van de uitspraken en de gronden waarop deze berusten.

Wanneer er een verzoek is om een beoordeling te geven over de (toekomstige) toestand of het (toekomstig) functioneren van de cliënt, dient de psycholoog zicht te beperken tot een beoordeling die kan worden gedragen door de hem bekende gegevens.

III.4.3.7 Professionele verantwoording van het beroepsmatig handelen

De psycholoog moet zijn beroepsmatig handelen kunnen verantwoorden in het licht van de stand der wetenschap ten tijde van dat handelen, zoals deze uit de vakliteratuur blijkt.

III.4.3.8 Voorkómen van verminderd vermogen tot verantwoorde beroepsuitoefening

Voor zover mogelijk onderkent de psycholoog in een vroeg stadium tekenen die wijzen op zodanige persoonlijke, psychische of fysieke problemen, dat zijn beroepsmatig handelen negatief beïnvloed dreigt te worden. Hij roept tijdig deskundig advies en ondersteuning in om de problemen te voorkomen of te verminderen.

III.4.3.9 Staken van het beroepsmatig handelen bij verminderd vermogen

Als zijn psychische, lichamelijke of oordeelkundige vermogens zodanig zijn aangetast of verminderd, dat dit een verantwoorde beroepsuitoefening in de weg staat, staakt de psycholoog zijn beroepsmatig handelen zolang als deze toestand duurt.

Trefwoordenregister

Trefwoord	Artikel
Aangaan van de professionele relatie	III.1.2.3; III.2.1.1; III.3.2.3; III.3.2.4; III.3.2.5; III.3.2.6; III.3.2.7; III.3.3.1
Aanvaarden van opdrachten	III.1.4.3; III.2.2.5; III.2.3.3; III.3.2.3; III.3.2.6; III.4.3.2; III.4.3.3
Aanvulling op gegevens	III.3.2.11; III.3.2.18
Absentie; waarneming bij onvoorziene ~	III.1.2.1; III.1.2.2
Afgeleide verplichtingen	III.1.5.3
Afschrift	III.3.2.9; III.3.2.16; III.3.3.9
Afwijken van de beroepscode	I.1.4.1; I.1.4.2; I.1.4.4
Algemene voorwaarden	III.2.2.5
Alternatieve theorieën, ~ verklaringen	III.2.2.6
Anderen → derden	Preambule; I.1.2.6; I.1.2.12; I.1.2.16; III.2.1.3; III.3.2.9; III.3.2.14; III.3.2.15; III.3.2.16; III.3.2.20; III.3.2.22; III.3.3.2; III.3.3.3; III.3.3.5; III.3.3.6; III.3.3.12; III.3.3.15; III.3.3.16
Autonomie en zelfbeschikking	II.1.1.3; III.3.2; III.3.2.1; III.3.2.2
Beëindiging van de professionele relatie	III.1.2.3; III. 1.6.2; III.2.1.2; III.2.3.8; III.3.2.1; III.3.3.1
Begin van de professionele relatie	III.1.2.3; III.2.1.1; III.3.2.3; III.3.2.4; III.3.2.5; III.3.2.6; III.3.2.7; III.3.3.1
Begrippen: definities van ~	I.1.2
Belangen	I.1.2.2; I.1.4.2.; I.1.5.1; I.1.5.2; I.1.5.3; III.1.2.3; III.1.5.5; III.2.3.2
~ afweging	I.1.4.2
~ tegenstelling	III.1.2.3
~ verstrengeling	III.2.3.1
Beperkingen	II.1.1.4
- methoden; resultaten; uitspraken	III.4.2.2; III.4.3.5; III.4.3.6
- professionele en persoonlijke ~	III.2.3.4; III.4.3.1
- zelfbeschikking van de cliënt	III.3.2.2
Beroepscode; afwijken van ~	I.1.4.2; I.1.4.4; zie ook I.1.4.1
Beroepsethisch	
~ dilemma	Preambule; I.1.4.1; I.1.4.2
~ reflectie	Inleiding; Preambule
~ toetsing	Preambule; III.1.6.1; III. 1.6.2; III. 1.6.3;
Beroepsmatig handelen	Inleiding; I.1.2.1; I.1.2.2; II.1.1.1; I.1.2.7; I.1.2.9; I.1.2.14; II.1.1.1; III.1.1.3; III.1.2; III.1.3.2; III.1.3.5; III.1.4.1; III. 1.5.1; III.1.5.2; III.1.5.3; III.1.5.5; III.2.1.4; III.2.2.1; III.2.2.7; III.2.3.1; III.3.1.2;

Betrokkene	III.3.2.5; III.4.1.1; III.4.1.2; III.4.3, III.4.3.2; III.4.3.7; III.4.3.8; III.4.3.9 Inleiding; Preambule; I.1.2.2; I.1.2.12; II.1.1.1; II.1.1.2; II.1.1.3; III.1.2.3; III.1.3.2; III.2.2.5; III.2.2.6; III.2.3.2; III.2.3.4; III.2.3.5; III.2.3.7; III.3.1.1; III.3.1.2; III.3.2.1; III.3.3.1; III.3.3.2; III.3.3.5; III.3.3.6; III.3.3.16;
Betrouwbaarheid	III.2.1
Bewaren	I.1.2.13; I.1.2.14; III.1.2.2; III.3.2.5; III.3.2.9; III.3.2.12; III.3.3.10
~ van een op naam gesteld dossier	III.1.6.2
Bijzondere omstandigheden	I.1.4
Blokkeren van rapportage	III.3.2.19; III.3.2.20; III.3.2.5
Bronvermelding	III.2.2.7; III.3.3.16
Cliënt	I.1.2.4 (definitie); overige verwijzingen blijven achterwege
Cliëntsysteem	I.1.2.5; I.1.2.8; I.1.2.14; III.2.3.2; III.3.2.6 III.3.2.9; III.3.2.20; III.3.3.9
- inzage en blokkeringsrecht bij ~	
Collega	Preambule; III.1.1.1; III. 1.5.4; III. 1.5.5;
Conclusies	III.1.4.2; III.3.2.18; III.4.3.5
Consulteren van collega's	Preambule; I.1.4.1; I.4.2
Continuïteit van het beroepsmatig handelen	III.1.2
Continuïteit van de professionele relatie	I.1.2.14; III.1.2.1
Correctie van gegevens	III.3.2.5; III.3.2.11; III.3.2.18
Curator	I.1.2.11
Declaraties	III.1.3
Derden → anderen	Preambule; I.1.2.6; I.1.2.12; I.1.2.16; III.2.1.3; III.3.2.9; III.3.2.14; III.3.2.15; III.3.2.16; III.3.2.20; III.3.2.22; III.3.3.2; III.3.3.3; III.3.3.5; III.3.3.6; III.3.3.12; III.3.3.15; III.3.3.16
Deskundige(n)	III.1.2.1; III.1.2.2; III.4.3.1; III.4.3.8
Deskundigheid	Inleiding; II.1.1.4; III.1.5.4; III.2.2.2, III.2.2.3; III.4; III.4.2.1; III.4.3.2
Dierenleed	III.1.3.3
Dilemma	Preambule; I.4.1; I.4.2
Discretionaire ruimte	Inleiding
Discriminatie	III.3.1.3
Disfunctioneren	III.4.3.8; III.4.3.9
Doel	
~ van het beroepsmatig handelen	III.1.3.2; III.3.1.2
~ van de beroepsethische reflectie	Preambule
~ van het dossier	III.1.6.2; III.3.2.11
~ van de interventie	Inleiding

~ van de opdracht	III.3.2.15
~ van de professionele relatie	III.1.2.2; III.3.2.5; III.3.2.6
~ van de rapportage	III.1.4.2; III.3.2.20; III.3.3.16; III.4.3.6
~ van het wetenschappelijk onderzoek	III.3.3.14
Doeltreffende en doelmatige methoden	III.4.2.2
Doorbreken van de geheimhouding	III.3.3.4; III.3.3.5; III.3.3.6
Dossier	I.1.2.14; I.1.2.16; III.3.2.10; III.3.2.11; III.3.3.10
- bewaartermijn van het ~	III. 1.6.2
~ betreffende een cliëntsysteem	III.3.3.9
~ gegevens over andere personen	III.3.2.22; III.3.3.8
- inzage in het ~	III.3.2.9
- vernietiging van het ~	III.3.2.12
- volledigheid en actualiteit van het ~	III.1.2.2
→ zie ook <i>gegevens</i>	
Echtgenoot, levensgezel, familie	I.1.5.3
Eerlijk, eerlijkheid	II.1.1.2; III.2.2; III.2.2.5
Ervaring	
~ van de cliënt	III.1.3.2; III.3.1.1
~ van de psycholoog	II.1.1.4; III. 1.5.4; III.2.2.3; III.4.3.4
Ethisch bewustzijn	Inleiding; Preambule; III.2.1.1; III.4.1; III.4.1.1; III.4.1.2
Ethisch(e)	
~ dilemma	Preambule
~ discussie	Inleiding; Preambule; III.4.1.2; III.1.5.5
~ en professionele normen	Inleiding; III.1.1.4; III.1.5.3
Externe opdrachtgever	I.1.2.8; I.1.2.9; I.1.2.16; I.1.4.5; III.3.2.2; III.3.2.3; III.3.2.6; III.3.2.12; III.3.2.19 III.1.3.1; III.3.2.19
- verplichtingen jegens ~	
Familie, echtgenoot, levensgezel	I.1.5.3
Financiële voorwaarden	I.1.2.7; III.2.2.5
Gegevens	I.1.2.13; I.1.2.14; III.1.2.2; III.1.3.1; III.2.2.8; III.3.2.5; III.3.2.9; III.3.2.11; III.3.2.18; III.3.3.1; III.3.3.2; III.3.3.8; III.3.3.9; III.3.3.10; III.3.3.12; III.4.3.6 III.3.3.15;
~ voor publicaties, supervisie, etc	
Gegevensverstrekking	I.1.2.16
~ aan andere beroepsbeoefenaren	III.3.3.11
~ aan derden	III.3.2.21; III.3.2.22; III.3.3.3
~ aan medewerkers	III.3.3.13
~ voor wetenschappelijk onderzoek	III.3.3.14
Geheimhouding	III. 1.5.3; III.3.3.1; III.3.3.7
- doorbreken van ~	III.3.3.4; III.3.3.5
~ bij rapportage	III.3.3.3

- reikwijdte van het doorbreken van ~ → zie ook <i>vertrouwelijkheid</i>	III.3.3.6
Grenzen	
~ van het beroepsmatig handelen	III.4.3
~ van de eigen deskundigheid	II.1.1.4; III.4.3.2
~ van de psychologiebeoefening	III.4.3.3
Hulp en steun aan collega's, etc.	III.1.5.4
Indirecte effecten van het beroepsmatig handelen	III.1.3.5
Informatie en instemming	III.3.2.8; III.3.3.2
Informatie	
~ bij aangaan van de professionele relatie	III.3.2.4; III.3.2.5
~ bij aanvaarden van opdrachten	III.2.2.5
~ over alternatieve theorieën etc.	III.2.2.6
- dezelfde ~ voor opdrachtgever en cliënt	III.3.2.6
~ over het doorbreken van vertrouwelijkheid	III.3.3.5
~ aan de ouder zonder gezag	I.1.5.2
~ bij professionele activiteiten in ruimere zin	III.3.2.8
Instemming	III.3.2.1; III.3.2.4; III.3.2.8; III.3.3.2
Integriteit	Inleiding; II.1.1.2; III.2; III.2.3; III.3.1.2
Interdisciplinaire samenwerking	III.3.3.11
Intervisie	III.3.3.15; III.4.1.2
Inzage	I.1.2.12; III.3.2.5; III.3.2.6; III.3.3.8
~ en afschrift van het dossier	III.3.2.9; III.3.3.9
~ en blokkeringsrecht bij cliëntstelsel	III.3.2.20
~ voorafgaand aan de rapportage	III.3.2.16
Kennis, inzicht en ervaring van betrokkene	III.3.1.1
Kind	I.15.1; I.15.2
Klachtenprocedure, medewerking aan ~	Preambule; III.1.6.3
Kritisch	III.1.5.5
~ bezinning	III.4.1.2
Kwalificatie	II.1.1.4; III.2.2.3; III.4.3.4
Kwaliteit	Inleiding; Preambule
~ van het beroepsmatig handelen	III.1.1; III.1.1.3
~ van medewerkers	III.1.5.3
~ van de professionele relatie	I.1.2.14
~ van het team	III.1.5.2
Lichamelijke	
~ integriteit van betrokkene	III.3.1.2
~ vermogens	III.4.3.9
Medeverantwoordelijkheid	III.1.5.2
Medewerkers	III.1.5.3; III.3.3.13
Meerderjarige wilsonbekwame cliënt	I.1.5.3
Meervoudige rollen; vermijden van ~	Preambule; III.2.3.4; III.2.3.5

Mentor	I.1.2.11
Methoden	II.1.1.4; III.1.1.5; III.3.2.5; III.4.2.2; III.4.3.3; III.4.3.4
Minderjarige cliënt	I.1.5.1
Misbruik	II.1.1.1; III.1.4.2; III.1.4.3; III.2.2.2
- voorkomen van ~	III.1.4; III.1.4.1; III.1.4.2
Misleiding	III.2.2.1
Mondelinge	
~ presentaties	III.2.2.7
~ rapportage	I.1.2.15; III.3.2.15; III.3.2.17
~ toelichting	III.3.2.5
Negatieve ervaringen	III.1.3.2
Non-discriminatie	III.3.1.3
Onafhankelijkheid en objectiviteit	III.2.1.4
Onderwijs, onderwijsdoeleinden	II.1.1.2; III.3.3.15
Onderzoek met personen, zonder hun toestemming	III.1.3.4
Onderzoeksgegevens	III.2.2.8
Ongerechtvaardigde verwachtingen	III.2.2.4
Onverenigbare	
~ codeartikelen	I.1.4.1
~ opdrachten	III.2.3.3
- onderkennen van ~ belangen	III.2.3.2
Onvoorziene afwezigheid; waarneming bij ~	III.1.2.1; III.1.2.2
Oprichting	I.1.2.7
Oprichtingsorganisatie	I.1.2.8; III.1.4.3; III.2.3.2; III.4.3.3
- externe ~	I.1.2.9; I.1.2.16; I.1.4.5; III.3.2.2; III.3.2.6; III.3.2.12; III.3.2.19
- verplichtingen jegens externe ~	III.1.3.1
Opleiding	II.1.1.4; III.2.2.3; III.4.3.4
Ouders	I.1.5.1; I.1.5.2.; I.1.5.3
Overleg over de professionele relatie	III.2.1.2; III.3.2.7; III.3.3.2
Persoonlijke	
~ beperkingen	III.4.3.1; III.4.3.8; III.4.3.9
~ belangen	III.2.3.1
~ relatie na het beëindigen	III.2.3.8
~ relatie met cliënten	III.2.3.7; III.2.3.8
~ waarden en motieven	III.4.1.2
~ werkaantekeningen	I.1.2.14
Plagiaat	III.2.2.7
Privacy → zie <i>vertrouwelijkheid</i>	
Procedure; klachten ~	Inleiding; III.1.6.3
Proefdieren	III.1.3.3
Professionalisering	Inleiding
Professionele	

~ activiteiten	III.1.6.1; III.2.2.7; III.3.2.8
~ beperkingen	II.1.1.4; III.4.3.1; III.4.3.8; III.4.3.9
~ deskundigheid	III.4.2.1
~ en ethische normen	III.1.1.4
~ handelingsruimte	Inleiding
~ kwaliteit	III.1.5.3
~ oordeel	III.3.3.1
~ relatie	Inleiding; I.1.2.1; I.1.2.3; I.1.2.4; I.1.2.5; I.1.2.10; I.1.4.2; I.1.4.5; I.1.5.1; III.1.2.2; III.2.2.5; III.2.3.7; III.3.2.1; III.3.2.9; III.3.2.11; III.3.2.12; III.3.3.11; III.3.3.13
- continuïteit van ~	I.1.2.14; III.1.2.1
- doel van ~	III.3.2.4; III.3.2.6; III.3.2.7
- stadium van ~	Inleiding; III.3.3.1
- begin van ~	I.1.5.3; III.2.1.1; III.2.2.5; III.3.2.1; III.3.2.3; III.3.2.4; III.3.2.5; III.3.2.6; III.3.2.19; III.3.2.20
- einde van ~	III.1.2.3; III.1.6.2; III.2.1.2; III.2.3.8; III.3.2.1; III.3.3.1; III.1.2.1
- wijzigingen in ~	III.3.2.4; III.3.3.5; III.3.3.6
~ rol	Inleiding; III.2.3.4; III.2.3.4; III.2.3.5
~ standaard	Inleiding
~ uitspraken	III.1.3.4
~ verantwoordelijkheid	II.1.1.1; III.1.2.3; III.1.5.3
~ verantwoording	III.4.3.7
~ verplichting	II.1.1.3
Psychische integriteit	III.3.1.2
Publicaties	III.2.2.7
Rapportage	I.1.2.7; I.1.2.15; I.1.2.16; III.1.4.2; III.1.4.3; III.3.2.5; III.3.2.13; III.3.2.14; III.3.2.15; III.3.2.16; III.3.2.17; III.3.2.18; III.3.2.19; III.3.2.20; III.3.3.3; III.3.3.16; III.4.3.6;
Relevant, relevante, relevantie	
~ gegevens	I.1.2.14; III.2.2.3; III.3.2.21; III.3.2.22
~ conclusies	III.4.3.5
~ kwalificaties, titels etc.	III.2.2.3
~ in rapportages	III.3.3.16; III.4.3.6
Respect	II.1.1.3; III.3
Rolintegriteit	III.2.3
Rol, rolverwarring, rolvermenging	Inleiding; II.1.1.2; III.2.3.4; III.2.3.5
Samenhang van de code	I.1.1.1
Schade, voorkomen van ~	III.1.1.1; III.1.3; III.1.3.1; III.1.3.2; III.1.3.3; III.1.3.4
Schriftelijke rapportage	III.3.2.13; III.3.2.15
Seksuele	

~ geaardheid	III.3.1.3
~ gedragingen	III.2.3.6
~ relatie met de cliënt	III.2.3.7; III.2.3.8
Stadium van de professionele relatie	Preambule
Statistiek	III.3.3.14
Strijdigheid met de code	I.1.4.2; III.2.1.3
Studenten	III.1.5.4; III.2.3.7
Supervisanten	III.1.5.4; III.2.3.7
Team	III.1.5.2
Toegang tot het dossier	III.3.3.10
Toegankelijkheid van het dossier	III.3.2.10
Toestemming	III.3.3.3; III.3.3.9; III.3.3.11; III.3.3.14; III.3.3.15
- gerichte ~	I.1.2.12; III.3.2.21; III.3.2.22
Toetsing van het beroepsmatig handelen	Preambule; III.1.6.1; III.1.6.3
- maatstaf voor ~	Preambule
- medewerking aan ~	Preambule
Uitspraken over personen, zonder hun toestemming	III.1.3.4
Uitzonderingsbepalingen; toepassen van ~	I.1.4.3
Vakbekwaamheid	III.4.2; III.4.2.1; III.4.2.2
Verantwoorde beroepsuitoefening	Inleiding; Preambule; III.1.5.4; III.2.1.1; III.2.1.2; III.2.1.4; III.4.3.8; III.4.3.9
Verantwoordelijkheid	II.1.1.1; III.1
~ na beëindiging van de professionele relatie	III.1.2.3
~ voor de continuïteit van de relatie	III.1.2.1
Verantwoording	III.1.6; III.1.6.1; III.4.3.7
Verbetering van gegevens	III.3.2.11
Vermelden van opleiding, kwalificaties, titels etc.	III.2.2.3
Vermengen van rollen vermijden	III.2.3.4; III.2.3.5
Verminderd vermogen tot beroepsuitoefening	III.4.3.8; III.4.3.9
Vernietiging van het dossier; recht op ~	III.1.6.2; III.3.2.12
Verschoning	III.3.3.7
Vertegenwoordiging van de cliënt	I.1.2.11; I.1.5; I.1.5.1; I.1.5.3
Vertrouwelijkheid, privacy	Inleiding; II.1.1.3; III.1.4.2; III.2.3.3; III.3.2.9; III.3.2.20; III.3.3; III.3.3.1; III.3.3.2; III.3.3.8; III.3.3.9; III.3.3.10
Vertrouwen in de psychologiebeoefening	III.1.1.1
Verwijdering van gegevens	III.3.2.9; III.3.2.11; III.3.2.18; III.3.3.8
Verwijzer	I.1.2.10
Voorkómen	
~ en beperken van dierenleed	III.1.3.3
~ van misleiding	III.2.2.1
Voortzetten van de professionele relatie	III.1.2.2; III.3.2.3; III.3.2.4; III.3.2.5
Voorwaarden, financiële en algemene	III.2.2.5

Voorzichtigheid bij nieuwe methoden	III.1.1.5
Vrijheid om te handelen conform de beroepscode	III.1.5.1
Waardigheid	II.1.1.3; III.3.1.2
Waarneming bij onvoorziene absentie	III.1.2.2
Welingelicht aangaan van de professionele relatie	III.3.3.4
Werkomgeving; de psycholoog en zijn ~	III.1.5; III.1.5.1; III.1.5.2; III.1.5.3; III.1.5.4; III.1.5.5
Wetenschappelijk(e)	
~ onderzoek	I.1.2.1; III.1.3.4; II.1.1.2; III.2.2.7; III.3.3.14
~ publicatie	III.2.2.7; III.3.3.15
Wettelijk(e)	
~ bepalingen	I.1.4.4; III.1.6.2; III.3.2.2; III.3.2.19; III.3.3.4; III.4.1.3
~ vertegenwoordiger	I.1.2.11; I.1.5.1; I.1.5.3
~ vereiste nakoming van de opdracht	I.1.4.5
~ verplichte gegevensverstrekking aan derden	III.3.3.12
Wilsonbekwaam	I.1.5; I.15.3
Zelfbeschikking, autonomie	II.1.1.3; III.3.2.1; III.3.2.2
Zorgvuldig, zorgvuldigheid	Inleiding; I.13.1; III.1.1.2; III.2.3.8
~ in de communicatie	III.3.3.2
~ bij nieuwe methoden	III.1.1.5
~ in het verkrijgen van onderzoeksgegevens	III.2.2.8